

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ПРАЦІ
(ДЕРЖПРАЦІ)**

вул. Десятинна, 14, м. Київ, 01601, тел.: (044) 226-20-83, факс (044) 289-55-24
<http://www.dsp.gov.ua>, E-mail: dsp@dsp.gov.ua, Код ЄДРПОУ 39472148

07.11.2018

№ 8866/3/4.7-ДП-18

На № _____

від _____

Народному депутату України
Ю. ДЕРЕВ'ЯНКУ

Про розгляд депутатського запиту

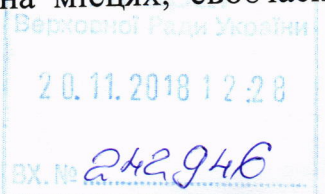
Шановний Юрію Богдановичу!

Державна служба України з питань праці (далі – Держпраці) відповідно до листа Голови Верховної Ради України від 19.10.2018 № 11/10-1002 розглянула Ваш запит, оголошений на засіданні Верховної Ради України 19 жовтня 2018 року, та повідомляє.

Інформація про кількість суб'єктів господарювання, на яких здійснено державні заходи контролю за додержанням законодавства про працю впродовж 2017-2018 років, порушень законодавства, виявлених інспекторами праці в ході таких заходів, та винесених постанов про накладення фінансових санкцій на суб'єктів господарювання, відповідно до статті 265 Кодексу законів про працю України наведена у таблицях, що додаються.

Відповідно до частини третьої статті 291 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII, сторони підтверджують своє зобов'язання щодо ефективного виконання основоположних та пріоритетних конвенцій МОП, які вони ратифікували, та Декларації МОП стосовно основних принципів та прав у світі праці 1998 року.

Крім цього, згідно зі статтею 13.5 Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою (ратифікована Законом України від 14.03.2017 № 1917-VIII) кожна Сторона сприяє дотриманню та ефективній реалізації свого трудового законодавства шляхом відповідних дій уряду, зокрема, таких як: створення і підтримка дієвого режиму інспекції праці, включаючи розвиток відповідальних органів та призначення і підготовку інспекторів, моніторинг дотримання норм трудового законодавства та розслідування можливих його порушень, в тому числі шляхом проведення перевірок на місцях; своєчасне

Відповідно до статті 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Згідно зі статтею 19 Закону України „Про міжнародні договори України” чинні міжнародні договори України, згоди на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства.

Якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено правила, відмінні від тих, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору.

Державний контроль за додержанням законодавства про працю в Україні здійснюється відповідно до вимог Кодексу законів про працю України, законів України „Про оплату праці”, „Про відпустки”, конвенцій Міжнародної організації праці № 81 1947 року про інспекцію праці у промисловості і торгівлі та № 129 1969 року про інспекцію праці у сільському господарстві, ратифікованими законами України 08.09.2004 (далі – конвенції МОП № 81 та № 129).

Принципи здійснення державного контролю в Україні, його правові та організаційні засади встановлені Законом України „Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності” (далі – Закон про контроль).

Відповідно до частини першої статті 2 Закону про контроль дія цього Закону поширюється на відносини, пов'язані зі здійсненням державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. При цьому є виключення.

Так, частиною четвертою статті 2 Закону про контроль передбачено, що заходи контролю здійснюються органами, зокрема, державного нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення у встановленому порядку з урахуванням особливостей, які визначені законами у відповідних сферах та міжнародними договорами.

Таким чином, вимоги Закону про контроль застосовуються у частині, що не суперечить вимогам конвенцій МОП № 81 та № 129.

Відповідно до статті 259 Кодексу законів про працю України державний нагляд та контроль за додержанням законодавства про працю юридичними особами незалежно від форми власності, виду діяльності, господарювання, фізичними особами - підприємцями, які використовують найману працю, здійснює Державна служба України з питань праці та її територіальні органи, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

16.05.2017 набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2017 № 295 „Деякі питання реалізації статті 259 Кодексу законів про працю України та статті 34 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні” (далі - Постанова), якою затверджено Порядок здійснення державного нагляду за додержанням законодавства про працю (далі – Порядок контролю). Постанова спрямована на запровадження механізмів легалізації зайнятості та заробітної плати, пов'язаних із делегуванням органам місцевого

самоврядування повноважень із здійснення контролю у сфері зайнятості та оплати праці.

Зазначений Порядок визначає ефективний механізм виявлення неоформлених працівників, що є черговим кроком уряду в боротьбі за легалізацію доходів громадян та недобросовісних підприємців.

Порядок контролю не передбачає планових заходів державного нагляду (контролю). Передбачається, що державний контроль здійснюється у формі проведення інспекційних відвідувань та невіізних інспектувань за додержанням законодавства про працю, які за своєю суттю є позаплановими контрольними заходами.

Пунктом 5 Порядку контролю визначено підстави для проведення інспекційних відвідувань:

- звернення працівника про порушення стосовно нього законодавства про працю;
- звернення фізичної особи, стосовно якої порушено правила оформлення трудових відносин;
- рішення керівника органу контролю про проведення інспекційних відвідувань з питань виявлення неоформлених трудових відносин, прийнятим за результатами аналізу інформації, отриманої із засобів масової інформації, інших джерел, доступ до яких не обмежений законодавством;
- рішення суду, повідомлення правоохоронних органів про порушення законодавства про працю;
- повідомлення посадових осіб органів державного нагляду (контролю), про виявлені в ході виконання ними контрольних повноважень ознак порушення законодавства про працю;
- інформація:

Держстату та її територіальних органів про наявність заборгованості з виплати заробітної плати;

ДФС та її територіальних органів про:

- невідповідність кількості працівників роботодавця обсягам виробництва (виконаних робіт, наданих послуг) до середніх показників за відповідним видом економічної діяльності;
- факти порушення законодавства про працю, виявлені у ході здійснення контрольних повноважень;
- факти провадження господарської діяльності без державної реєстрації у порядку, встановленому законом;
- роботодавців, що мають заборгованість із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у розмірі, що перевищує мінімальний страховий внесок за кожного працівника;

Пенсійного фонду України та його територіальних органів про:

- роботодавців, які нараховують заробітну плату менше мінімальної;
- роботодавців, у яких стосовно працівників відсутнє повідомлення про прийняття на роботу;

- роботодавців, у яких протягом місяця кількість працівників, що працюють на умовах неповного робочого часу, збільшилась на 20 і більше відсотків;

- працівників, які виконують роботи (надають послуги) за цивільно-правовими договорами в одного роботодавця більше року;

- роботодавців, у яких стосовно працівників відсутні нарахування заробітної плати у звітному місяці (відпустка без збереження заробітної плати без дотримання вимог Кодексу Законів про працю України та Закону України „Про відпустки”);

- роботодавців, у яких протягом року не проводилась індексація заробітної плати або сума підвищення заробітної плати становить менше суми нарахованої індексації;

- роботодавців, у яких 30 і більше відсотків працівників працюють на умовах цивільно-правових договорів;

- роботодавців з чисельністю 20 і більше працівників, у яких протягом місяця відбулося скорочення на 10 і більше відсотків працівників;

- інформація профспілкових органів про порушення прав працівників, які є членами профспілки, виявлених в ході здійснення громадського контролю за дотриманням законодавства про працю.

Статтею 5 Закону про контроль передбачено, що періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) визначається органом державного нагляду (контролю) залежно від ступеня ризику від провадження господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю), затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням органу державного нагляду (контролю).

Залежно від ступеня ризику орган державного нагляду (контролю) визначає перелік питань для здійснення планових заходів, що затверджується наказом такого органу.

Оскільки планові заходи державного контролю за дотриманням законодавства про працю чинним законодавством не передбачені, тому відсутня необхідність затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) в частині законодавства про працю.

Також, затвердження зазначених критеріїв суперечила б вимогам статті 16 Конвенції МОП № 81, яка передбачає, що інспекції на підприємствах проводяться так часто і так ретельно, як це необхідно для забезпечення ефективного застосування відповідних правових норм. Оскільки така норма Конвенції МОП № 81 має вищу юридичну силу, інспектори праці не можуть бути обмежені у праві здійснювати державний контроль за дотриманням законодавства про працю за наявності підстав, передбачених пунктом 5 Порядку контролю.

У підставах для проведення інспекційних відвідувань враховані найвищі ризики можливих виникнень порушень вимог законодавства про працю. Таким

чином, у Порядку контролю реалізований ризико-орієнтований підхід при здійсненні позапланових заходів державного контролю за дотриманням законодавства про працю.

Держпраці розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України „Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) за дотриманням законодавства у сферах промислової безпеки, охорони праці, гігієни праці, поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення, зайнятості населення, зайнятості та працевлаштування осіб з інвалідністю, заходів державного гірничого нагляду Державною службою України з питань праці” (далі – проект постанови).

Проект постанови погоджено із зауваженнями Державною регуляторною службою України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Міністерством охорони здоров'я України; не погоджено - Спільним представницьким органом сторони роботодавців на національному рівні.

На сьогодні, проект акта направлено для проведення правової експертизи до Міністерства юстиції України.

З метою врегулювання розбіжностей, які виникли в ході опрацювання проекту постанови із зазначеними органами було проведено узгоджувальну нараду.

Для організації виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.09.2018 № 649-р (далі – Розпорядження) 13.09.2018 окремим дорученням Голови Держпраці територіальним органам Держпраці, з урахуванням специфіки регіону та ризикових сфер діяльності суб'єктів господарювання, доручено спільно з Головними управліннями Державної фіскальної служби України до 02.10.2018 скласти, узгодити і затвердити переліки суб'єктів господарювання, які мають найвищий ризик використання праці без належного оформлення для проведення з 05.10.2018 спільних комплексних заходів з питань дотримання законодавства про працю.

Під комплексними заходами мається на увазі не стільки перевірки за участю усіх державних органів одночасно, оскільки здійснювати контроль за оформленням працівників це компетенція Держпраці та Державної фіскальної служби України (далі - ДФС), а координація спільних зусиль державних органів щодо виявлення підприємств, які ухиляються від обов'язку належного оформлення трудових відносин. Таким чином, заходи контролю здійснюються лише відносно тих підприємств, щодо яких є достатні підстави вважати, що вони не оформлюють працівників.

З 5 жовтня цього року на виконання Розпорядження в межах затверджених переліків розпочалися комплексні заходи, спрямовані на детінізацію зайнятості та доходів органами ПФС, Держпраці та іншими органами виконавчої влади, за участі інспекторів праці ОМС.

Станом на 05.11.2018 територіальними органами Держпраці на виконання окремого доручення Голови Держпраці щодо вжиття комплексних заходів, спрямованих на детінізацію зайнятості та доходів населення, відповідно до Розпорядження проведено 831 інспекційне відвідування, з яких 268 проведено

спільно з органами ДФС, 96 – з органами Пенсійного фонду України (далі - ПФУ), 32 – з органами місцевого самоврядування, 24 – з Національною поліцією України, 21 – з органами місцевих державних адміністрацій, 5 – з Службою безпеки України, 392 – за інформацією ПФУ та інших органів.

В ході зазначених заходів виявлено 1770 працівників, які були допущені до роботи без належного оформлення трудових відносин, з них:

- 459 працівників, допущених до роботи без оформлення трудового договору;

- 650 працівників, які виконували роботу на підставі цивільно-правових договорів, що мали ознаки трудового;

- 2 працівника, які виконували роботу на підставі господарського договору, що має ознаки трудового;

- 659 працівників, допущених до роботи без повідомлення органів ДФС.

У ході інспекційних відвідувань із 409 працівниками їх роботодавцями укладено (оформлено) трудові договори (угоди).

За результатами здійснених заходів інспекторами праці складено 128 протоколів про адміністративне правопорушення за частиною першою статті 41 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), 1 - за частиною другою статті 41 КУпАП та 66 - за частиною третьою статті 41 КУпАП.

За невиконання вимог інспекторів праці щодо усунення виявлених порушень 5 посадових осіб притягнуті до адміністративної відповідальності на підставі статті 188-6 КУпАП у вигляді сплати штрафу на загальну суму 4420 грн.

На розгляд керівникам територіальних органів Держпраці інспекторами праці передано 165 матеріалів про накладення штрафних санкцій відповідно до статті 265 КЗпП України на загальну суму 84 млн 456 тис. гривень.

Матеріали 44 інспекційних відвідувань направлені до правоохоронних органів у зв'язку із виявленням ознак злочинів, передбачених статтями 172 і 173 Кримінального кодексу України. Власникам внесено 15 пропозицій про притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності.

Додаток: на 5 арк. в 1 прим.

З повагою

Заступник Голови

Ігор ШУМЕЛЮК

Додаток до листа Держпраці від 08.11.2018 № 1166/3/4.7-ДП-18

Інформація про кількість суб'єктів господарювання, на яких здійснено заходи державного контролю за додержанням законодавства про працю

	2017 рік				9 міс. 2018 року				
	ВСЬОГО	планові перевірки	позапланові перевірки	інспекційні відвідування	ВСЬОГО	Планові перевірки*	позапланові перевірки	інспекційні відвідування	невиїзні інспектування
ВСЬОГО	17801	4468	7736	5597	14938	585	1445	12571	337
Сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги	1623	407	705	510	1115	44	108	938	25
Лісове господарство та пов'язані з ним послуги	294	74	128	92	207	8	20	174	5
Риболовство; діяльність рибозовплідників і рибних ферм; послуги, пов'язані з рибним господарством	58	15	25	18	28	1	3	24	1
Промисловість	2800	703	1217	880	2009	79	194	1691	45
- добувна промисловість	184	46	80	58	128	5	12	108	3
- обробна промисловість	2249	564	977	707	1642	64	159	1382	37
- виробництво електроенергії, газу та води	169	42	73	53	103	4	10	87	2
Будівництво	984	247	428	309	877	34	85	738	20
Оптова та роздрібна торгівля	2739	687	1190	861	2890	113	280	2432	65
- роздрібна торгівля побутовими товарами та їх ремонт	1561	392	678	491	1928	75	186	1622	43
Готелі	416	104	181	131	782	31	76	658	18
Транспорт і зв'язок	751	188	326	236	829	32	80	698	19
- наземний транспорт	492	123	214	155	623	24	60	524	14
- водний транспорт	9	2	4	3	9	0	1	7	0

- авіаційний транспорт	9	2	4	3	11	0	1	9	0
- допоміжні транспортні послуги	159	40	69	50	126	5	12	106	3
- пошта та зв'язок	82	21	36	26	55	2	5	47	1
Фінансове посередництво	109	27	47	34	86	3	8	73	2
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	850	213	369	267	722	28	70	607	16
- дослідження та розробки	85	21	37	27	59	2	6	50	1
Державне управління	2190	550	952	689	1569	61	152	1321	35
Освіта	852	214	370	268	549	22	53	462	12
Охорона здоров'я та соціальна допомога	968	243	421	304	656	26	64	552	15
Колективні, громадські та особисті послуг	536	135	233	169	528	21	51	445	12
- діяльність у сфері відпочинку та розваг, культури та спорту	183	46	80	58	184	7	18	154	4
Інше	2631	660	1143	827	2090	82	202	1759	47

* - перевірки дотримання законодавства з питань зайнятості населення, зайнятості та працевлаштування осіб з інвалідністю, перевірки дотримання робочими органами Фонду соціального страхування України законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання при призначенні та здійсненні страхових виплат, наданні соціальних послуг застрахованим особам

Інформація про кількість порушень законодавства про працю, виявлених інспекторами праці в ході здійснених заходів державного контролю за додержанням законодавства про працю

	2017 рік	9 міс. 2018 року
Всього	37461	24053
у т.ч. по основних розділах трудового законодавства, всього	37065	23894
- трудові договори	3914	4176
- трудові книжки	3165	1955
- робочий час і час відпочинку	6026	3367
- оплата праці	20548	13284
- гарантії і компенсації	209	105
- колективні договори	824	155
- трудова дисципліна	636	297
- праця жінок	31	17
- праця молоді	67	33
- права при банкрутстві	3	38
- інші порушення трудового законодавства про працю	1642	467
у т.ч. по загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, всього	396	159
- страхові виплати	117	61
- матеріальна допомога та забезпечення оздоровчих заходів	220	61
- соціальна та медична допомога	59	37

Інформація про кількість винесених постанов про накладення фінансових санкцій на суб'єктів господарювання відповідно до статті 265 КЗпП України

	2017 рік	9 міс. 2018 року
Складено постанов про накладення штрафу відповідно до статті 265 КЗпП України, у т.ч. за:		
фактичний допуск працівника до роботи без оформлення трудового договору (контракту), оформлення працівника на неповний робочий час у разі фактичного виконання роботи повний робочий час, установлений на підприємстві, та виплати заробітної плати (винагороди) без нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та податків	8903	6488
порушення встановлених строків виплати заробітної плати працівникам, інших виплат, передбачених законодавством про працю, більш як за один місяць, виплата їх не в повному обсязі	317	1099
недотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці	1501	1219
недотримання встановлених законом гарантій та пільг працівникам, які залучаються до виконання обов'язків, передбачених законами України "Про військовий обов'язок і військову службу", "Про альтернативну (невійськову) службу", "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію"	299	414
недопущення до проведення перевірки з питань додержання законодавства про працю, створення перешкод у її проведенні	28	20
недопущення до проведення перевірки з питань додержання законодавства про оформлення трудових відносин, створення перешкод у її проведенні	181	158
порушення інших вимог трудового законодавства	40	138
	6537	3440

Додаток до листа Держпраці від 07.11.2018 № РР66/3/4.7 ДП-18

Інформація про суми накладених (сплачених) фінансових санкцій на суб'єктів господарювання відповідно до статті 265 КЗпП України

	2017 рік	9 міс. 2018 року
Накладено фінансових санкцій відповідно до статті 265 КЗпП України на суму, грн.	341 395 010	1 051 371 044
з них сплачено, грн.	30 369 040	30 446 911